

1094 26 15 1

LA PRESÓ

LA FINESTRETA

Escorcollant, sense que malauradament, estiga arrellegat documentalment, s'afirma que el Castell dels Senyors de Sandoval fou "ghetto" durant el període de dominació jueu. I a través de la cultura històrica s'ens permet conèixer que un dels indicadors essencials del poder "senyoriu" radicava en disposar sobre idees, situació i necessitats de la col·lectivitat pertanyent al seu feu, i un dels elements que tenia el Castell era una cel·la de càstig, conegut per "MASMORRA".

Sota el sostre de l'arc d'entrada al Castell, a mà dreta, un portó de fusta dissimulava la "MASMORRA". Allí, sense cap d'obstacle, s'empressonava criats i servitut que havia delinquit, tot d'acord segons l'agreujament del delictes a criteri del qui havia estat l'ofès.

Rere el susdit portó, dos portes de seguretat d'uns 15 cas. de gruix, i tant l'una com l'altra estaven protegides i reforçades ambdós cares per grossos claus travessats i resistent làmina o planxa de ferro, a fi d'evitar el fàcil trencament que possibilitara l'escapatorià o fugida de l'empressonat. La segona, que mai no feia falta d'obrir-la, tenia una finestra protegida per barrots de ferro, tanmateix servia per accedir a la cel·la com per entrar el menjar.

Entre les dos portes, una distància d'un metre i mig, plantejava una antesala, més bé un carreró curt amb un banquet d'obra a cada costat. A l'endins el recinte tenia forma quadrangular, 3/4 metres de llargaria cada paret; a l'esquerra un banc d'obra forjat en rajola massissa de canto, i al darrere una malfega que servia tant per sentar-se com per estar tombat. A mà dreta i a una alçaria impossible d'alcançar, un finestró reforçat amb reixat de ferro donava llum i ventilació al lloc. Més o menys a l'angle d'enfront a dretes, un alberjó (ultimament water) per a les necessitats del pres. Pel finestró mai ningú no s'hi va escapar, a través del desaigüe de l'alberjó, si que es produí una fugida.

Tampoc es coneix n'hi han dades sobre el gruix de les parets de la pressó, però en l'època eren d'uns 40/50 cas., forjades amb pedra del terreny i morter de calç i terra garbellada (paret de pinyonà).

Estar empressonat i privat de llibertat en la "MASMORA" supossava inflingir-li un greu càstig al condemnat, era la seguretat de que no podria fugir ni escapar-se i no gaudia les mínimes i elementals condicions d'higiene, i aviat l'obsessiu enfocament, es revestia d'una infrahumana imposició de passivitat i obediència. Els drets humans que tothom pertany no haguessin permet el tractament sotmés d'aleshores.

Era evident qui amb autoritari xerifisme aparellava les mesures i assenyalava els correctius, i qui, a la fi, patia amb ceg carisma les necessàriament restringides solituds i efectes de la dialèctica predominant. Sortosament, el procés de transformació impulsat per i des de la societat, ha evolucionat produint el trencament d'una societat desheretada.

Mentrestant va estar el Post de la Guardia Civil, com a la seua caserna tenien calabós, si no era delinquent de perill o com alternança, mai no s'utilitzava la "MASMORRA"; extingit el Post a QUART els Serenos feien l'ús només en cassos que el grau de deliquència ho aconsellava, i sols fins passar a disposició del jutjat corresponent; mai ningú preventiu va estar detingut més de 72 hores.

L'enderrocament de les runes del Castell es va produir durant la regidoria de l'alcalde Cosme Juan Ferrandiz, a l'entorn de la dècada dels anys cinquanta, qui, des de l'òptica d'una realitat social i d'entendre la transcendència del paper dels estaments fomentadors d'obediència imposada, i amb la clara voluntat d'afavorir la "cohesió" del nucli existent al conjunt que va engrandint-se, feu traspàs d'aquest complex històric, transcendent i únic en la Vila, al sacerdot Pedro Garcia Cerdán, fundador de la Ordre: "Congregación de Religiosas Cooperadoras de Betania". A hores d'ara és Col.lege de Primera Enseñança.

L'imparable picola i els mecanismes de consentiment beligerant d'un període de governació mancat de debats, han donat lloc a la desaparició, sense reconversió, d'un dels vestigis paulatinament esborrat.

Amador Grinyó i Guzmán
Cronista de la Vila.